

LITERÊRE VERGESTALTING EN RESEPSIE VAN DIE VROUE-
PERSONASIES IN DIE BETROKKE ROMANS VAN ANDRÉ P. BRINK

deur

MARTHA MAGDALENA BRUWER Honns.BA, UOD

Verhandeling aangebied in die Fakulteit Lettere en Wysbegeerte
ter voldoening aan die vereistes vir die graad MAGISTER ARTIUM
aan die POTCHEFSTROOMSE UNIVERSITEIT VIR CHRISTELIKE HOËR
ONDERWYS

Februarie 1984

Leier: Prof. D.H. Steenberg

0000042

VOORWOORD

Graag betuig ek langs hierdie weg my opregte dank aan die volgende persone en instansies:

- Aan my leier professor D.H. Steenberg vir sy besonder bekwame leiding en hulp, waardevolle raad en oneindige geduld.
- Aan my man vir sy positiewe ingesteldheid teenoor my voortgesette studies, sy morele ondersteuning asook vir sy hulp met die rekenaarverwerking van die vraelys.
- Aan my ouers wat van kleins-af die waarde van studie en kennis by my tuisgebring het.
- Aan mev. Lorraine Pienaar vir die netjiese tikwerk.
- Aan mev. Isabel de Beer vir die deeglike natrek van die sketse.
- Aan die RGN vir finansiële ondersteuning.

ALLE EER AAN GOD.

VIR PIET, JOBERT EN SANLI.

HOOFSTUK 1

MOTIVERING EN METODE

1.1 Waarom so 'n studie 1

1.1.1 Omstredenheid 1

1.1.1.1 Die omstredenheid van die skrywer A.P. Brink 2

1.1.1.1.1 Lesersreaksies 2

1.1.1.1.2 Leser teenoor literator 3

1.1.1.1.3 Leser teenoor leser 4

1.1.1.1.4 Die reaksies van literatore 6

1.1.1.1.5 Reaksie van regeringsweë 8

1.1.1.1.6 Toekennings 10

1.1.1.2 A.P. Brink se omstredenheid as openbare figuur 11

1.1.1.2.1 Sy politieke standpunt 11

1.1.1.2.2 Sy houding teenoor sensuur 12

1.1.1.3 Die beelding van sy vrouepersonasies 13

1.1.1.4 'n Resepsie-estetiese ondersoek 14

1.2 Metode 15

1.2.1 Die term 'karakter' 15

1.2.2 Die funksie van die karakter in die roman 16

1.2.3 Tradisionele teenoor moderne siening van die 'karakter' 17

1.2.4 Metodes van persoonasie-ondersoek 19

1.2.4.1 Inleiding 19

1.2.4.2 Strukturalistiese en nie-strukturalistiese benadering 19

1.2.4.3 Kommunikatiewe en nie-kommunikatiewe karakters 22

1.2.4.4 Analise op grond van basiese metodes van karakterisering 24

1.2.4.5 Ekspressiewe en nie-ekspressiewe personasies 28

1.2.4.6 Die rol van die verteller by karakterisering 29

1.2.4.7 Metode van teksanalise 31

1.2.5 'n Resepsie-estetiese ondersoek 33

1.2.5.1 Inleiding 33

1.2.5.2 Uitgangspunt 34

1.2.5.3 Etlike resepsie-estetiese ondersoeke wat reeds gedoen is 35

1.2.5.4 Die leser 37

1.2.5.4.1 Reële en ideële lesers 37

1.2.5.4.2 Implisiete en eksplisiete lesers 37

1.2.5.4.3 Ideale leser en 'amazing reader' 38

1.2.5.4.4 Die wetenskaplike en naïewe leser 38

1.2.5.5 Die ondersoeker 39

1.2.5.6 Metode van ondersoek 41

HOOFSTUK 2

EKSTERNE KONTEKS

- 2.1 Inleiding 42
- 2.2 Die sewentigerjare 44
- 2.3 Die eksistensialisme 45
 - 2.3.1 Agtergrond 45
 - 2.3.2 Die eksistensiefilosofie 46
 - 2.3.3 Sartre en Camus 49
- 2.4 Die seksuele 53
- 2.5 Religie en seks 56
- 2.6 Brink se siening van die vrou 59
- 2.7 Kritiek op Brink se teorieë en sy reaksie daarop 61
 - 2.7.1 Religie en seks 62
 - 2.7.2 Betrokke literatuur 62
 - 2.7.2.1 Kritiek deur sy medeskrywers 63
 - 2.7.2.2 Kritiek deur literatore 65

HOOFSTUK 3

TEKSANALISE: "KENNIS VAN DIE AAND"

- 3.1 Inleiding 67
- 3.2 Die woordgestalte van die vrouepersonasies 68
 - 3.2.1 Die perspektief 68
 - 3.2.2 Karakterisering volgens die epiese metode 70
 - 3.2.3 Karakterisering volgens die dramatiese metode 72
 - 3.2.4 Karakterisering deur parallelle personasies 74
 - 3.2.5 Klassifikasie van personasies 77
 - 3.2.5.1 Sentrale en randpersonasies 77
 - 3.2.5.2 Ekspressiewe en nie-ekspressiewe personasies 79
- 3.3 Ooreenstemming tussen personasies uit betrokke werke onderling en personasies uit die 'eksperimentele' fase 84
 - 3.3.1 Man-vrouverhouding 84
 - 3.3.2 Hoe die manlike hoofpersonasie die vrouepersonasie sien 88
 - 3.3.3 Die vrouepersonasies as draers van eksistensie=filosofie 89
 - 3.3.3.1 Die soeke na die self 89
 - 3.3.3.2 Die lewensfilosofie 89
 - 3.3.4 Neerslag van die filosofie van die biografiese outeur in die vrouepersonasies 91

3.3.5 Simboliese, mitiese en argetipiese trekke by die vrouepersonasies 92

HOOFSTUK 4

TEKSANALISE: "GERUGTE VAN REËN", "'n DROË WIT SEISOEN"

- 4.1 Inleiding 98
- 4.2 Die woordgestalte van die vrouepersonasies 100
 - 4.2.1 Die perspektief 100
 - 4.2.2 Karakterisering volgens die epiese metode 103
 - 4.2.3 Karakterisering volgens die dramatiese metode 106
 - 4.2.4 Karakterisering deur parallelle personasies 110
 - 4.2.5 Klassifikasie van personasies 114
 - 4.2.5.1 Sentrale en randpersonasies 114
 - 4.2.5.2 Ekspressiewe en nie-ekspressiewe personasies 119
- 4.3 Ooreenstemming tussen personasies uit betrokke werke onderling en personasies uit die 'eksperimentele' fase 123
 - 4.3.1 Man-vrouverhouding 123
 - 4.3.2 Hoe die manlike hoofpersonasie die vrouepersonasie sien
 - 4.3.3 Die vrouepersonasies as draers van die eksistensie=filosofie 130
 - 4.3.3.1 Die soeke na die self 130
 - 4.3.3.2 Die lewensfilosofie 131
 - 4.3.4 Neerslag van die filosofie van die biografiese outeur in die vrouepersonasies 132
 - 4.3.5 Simboliese, mitiese en argetipiese trekke by die vrouepersonasies 136

HOOFSTUK 5

TEKSANALISE: "'n OOMBLIK IN DIE WIND ", "HOUD-DEN-BEK"

- 5.1 Inleiding 139
- 5.2 Die woordgestalte van die vrouepersonasies 141
 - 5.2.1 Die perspektief 141
 - 5.2.2 Karakterisering volgens die epiese metode 144
 - 5.2.3 Karakterisering volgens die dramatiese metode 148
 - 5.2.4 Karakterisering deur parallelle personasies 153
 - 5.2.5 Klassifikasie van personasies 157

5.2.5.1	Sentrale en randpersonasies	157
5.2.5.2	Ekspressiewe en nie-ekspressiewe personasies	160
5.3	Ooreenstemming tussen personasies uit betrokke werke onderling en personasies uit die 'eksperimentele' fase	166
5.3.1	Man-vrouverhouding	166
5.3.2	Hoe die manlike personasie die vrouepersonasie sien	171
5.3.3	Die ideologie van die eksistensialisme vergestalt in die vrouepersonasies	174
5.3.3.1	Die soeke na die self	175
5.3.3.2	Die lewensfilosofie	176
5.3.4	Neerslag van die filosofie van die biografiese outeur in die vrouepersonasies	179
5.3.5	Simboliese, mitiese en argetipiese trekke by die vrouepersonasies	183

HOOFSTUK 6

GEVOLGTREKKINGS, RESULTATE EN AANBEVELINGS

6.1	Gevolgtrekking by die teksanalises van hoofstukke 3,4,5 en Bylae 1.	185
6.2	Die resepsie-estetiese ondersoek	186
6.2.1	Die vraelys	186
6.2.2	Die loodsgroep	188
6.2.3	Die studiepopulasie	188
6.2.4	Hipoteses en verwerking van resultate	189
6.2.4.1	Hipotese 1.	189
6.2.4.2	Hipotese 2.	190
6.2.4.3	Hipotese 3.	190
6.2.4.4	Hipotese 4.	191
6.2.4.5	Hipotese 5.	192
6.2.4.6	Hipotese 6.	193
6.2.4.7	Hipotese 7.	193
6.2.4.8	Hipotese 8.	195
6.2.4.9	Hipotese 9.	195
6.2.4.10	Hipotese 10.	196
6.2.4.11	Hipotese 11.	196
6.2.4.12	Hipotese 12.	197
6.2.4.13	Hipotese 13.	197
6.2.4.14	Hipotese 14.	198
6.2.4.15	Hipotese 15.	198
6.2.5	Gevolgtrekkings en aanbevelings by die vraelys	198
7	Sin van afronding van teksanalise met resepsie-ondersoek	200
BYLAES		
1.	Clichés by beskrywing van uiterlike, milieu en karakter eienskappe	202
2.	Die vraelys	208
3.	Resultate van die vraelys oor André P. Brink	213